

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2324>

Number: 25-I , p. 399-410, Summer I 2014

MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ALANINDAKİ YÜKSEK LİSANS TEZLERİNİN İNCELENMESİ

THE REVIEW OF MASTER THESIS IN THE FIELD OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND SUPERVISION IN THE UNIVERSITY OF MARMARA

Arş. Gör. Ramazan Şamil TATIK

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Arş. Gör. Selçuk DOĞAN

University of Florida Curriculum and Instruction

Özet

Bu çalışmanın amacı, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda 2000-2012 yılları arasında yapılan tezleri yöntem açısından incelemek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmektir. Çalışma, yüksek lisans tezlerinin incelenmesine yönelik doküman analizine dayalı nitel bir araştırmadır. Araştırmanın materyali, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda 2000-2012 yılları arasında yapılan 73 adet yüksek lisans tezidir. Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi veritabanına girilerek tezlere ulaşılmıştır. Bu tezler şu sorular üzerinden incelenmiştir: üzerinde çalışılan konular nelerdir, tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin ünvanlarının dağılımı nasıldır, tezlerin örnekleminde hangi öğretim kademeleri tercih edilmiştir, hangi modeller/desenler ve yöntemler kullanılmıştır, örneklem/çalışma grubu seçimi nasıl belirlenmiştir, hangi örneklem/çalışma grubundan veriler elde edilmiştir, hangi veri toplama araçları kullanılmıştır ve toplanan veriler hangi veri analiz teknikleriyle analiz edilmiştir? İncelemeler sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: En çok çalışılan konu örgüttür, tezlere en çok profesör ünvanlı akademisyenler danışmanlık yapmıştır, örneklem olarak en çok ilköğretim kademesi tercih edilmiştir, en çok nitel model/desen kullanılmıştır, genel tarama yöntemine yoğun olarak başvurulmuştur, basit rastlantısal örneklem en çok tercih edilen örnekleme yöntemidir, en çok ilköğretim kademesindeki öğretmenlerden veriler elde edilmiştir, veri toplama araçlarından anket en çok tercih edilmiştir, veri analiz tekniklerinden t test ve tek yönlü ANOVA ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda, birtakım öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilim, Doktora, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Lisansüstü Eğitim, Tezli Yüksek Lisans

Abstract

The purpose of this study is to review and examine the master thesis completed in Educational Administration and Supervision program in the institute of Educational Sciences of the University of Marmara between the years of 2000-2012. The study is a qualitative study based on document analysis and analyzes the master thesis according to their methodologies. The material of the research is 73 master thesis completed in Educational Administration and Supervision program in the institute of Educational Sciences of the University of Marmara between the years of 2000-2012. The thesis were collected from database of the Central Library in the University of Marmara. The main questions concerned are which topics are studied, how is the distribution of the title of the thesis advisers, which school levels are preferred in the sample/study group, which research models/designs and methods are used, how is the sample/study group determined, from which sample/study group is the data obtained, which data collection instruments are used and which data analysis techniques are used. Based on the review, the findings are that the most frequent topic studied is organization, the most frequent title of advisers of the thesis is professor, elementary school level is the most preferred sample, qualitative model/design is used the most, survey method is used intensively, simple random sampling is the most preferred sampling method, data are obtained from mostly elementary school teachers, survey as data collecting instrument is the most preferred one. The data analysis techniques used mainly are t test and one way ANOVA. Some suggestions are presented based on the findings.

Key Words: science, doctorate, educational administration and supervision, graduate education, master thesis

GİRİŞ

Lisansüstü eğitim, lisans eğitimine dayalı olan yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlik çalışması ve tıpta uzmanlık ile bunların gerektirdiği eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşan eğitim olarak tanımlanmaktadır (Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği, mad. 2; Yükseköğretim Kanunu, mad. 3). Bir diğer tanıma göre ise, lisansüstü eğitim lisans eğitiminin ardından gelen, araştırma yapmak suretiyle bilim ve teknoloji üretmeyi amaçlarından biri gören, ülkenin gelişmesinde ve kalkınmasında önemli rol oynayacak bilim insanı yetiştirme misyonunu üstlenmiş, planlı ve programlı bir eğitim basamağıdır (Varış, 1972; 1984). Lisansüstü eğitim, bir ülkenin geleceğinde yön verebilecek bilim adamlarının, akademisyenlerin ve üst düzey yöneticilerin yetiştirilmesinde önemli bir eğitim kademesidir (Sevinç, 2001). Lisansüstü çalışma yapmak; belirli bir sürede, belirli bir araştırmayı derinlemesine yapmak ve rapor hazırlama yeteneğini kazanmak ve ilerleme kaydetmek demektir (Bakioğlu & Gürdal, 2001).

Benligiray (2009) ve Sezgin (2002), lisansüstü eğitimin amaçlarının bilim/sanata katkı yapmak ve bunu yaymak, sosyal problemleri algılayıp bunlara çözümler üretmek ve nitelikli insan gücünü oluşturmak olduğunu belirtmektedir. Karakütük (1989; 2002), ülke sorunlarının çözümüne araştırmalarla katkı sağlayabilecek ve ülkenin kalkınması için ihtiyaç duyulan kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde lisansüstü eğitim ve öğretimin önemli olduğuna işaret etmektedir. Güven ve Tunç (2007) yaptığı çalışmada, hedeflenen kalifiye insan gücünün yetiştirilmesinde lisansüstü eğitimin önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Varış (2012), eğitim-öğretim faaliyetlerini planlayıp gerçekleştirmenin ve topluma hizmet sağlamanın yanı sıra bilimsel araştırmalar yapmanın, üniversitelerin temel görevlerinden olduğunu ve toplumun ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü sağlamada önemli bir işlev üstlenen lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmaların, bilimsel bilgi üretimi açısından önem teşkil ettiğini ifade etmektedir.

Karakütük (1999) lisansüstü eğitimin gelişme ve önem kazanma nedenlerini şu şekilde belirtmektedir:

- ✓ Üniversitelere araştırma yapma misyonu yüklenmesi,
- ✓ Bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi ve üniversitelere bu noktada önemli bir rol verilmesi,
- ✓ Ülkenin kalkınması için kalifiye insan gücüne olan ihtiyaç,
- ✓ Temel eğitim süresinin artması ve o çağa ait nüfusa yayılması,
- ✓ Yükseköğretim kurumlarının artmasına bağlı olarak öğretim üyesi ihtiyacının oluşması,
- ✓ Bilginin ve teknoloji çağının üniversite sonrası eğitimi önemli bir ihtiyaç görmesi,
- ✓ Devlet sektöründe ve özel sektörde lisansüstü eğitim almış kişilerin daha çok tercih edilmesi.

Lisansüstü eğitim araştırmaları, öğrencilerin derslerde öğrendikleri teorik bilgileri kullanarak bilime katkı sağlama, yeni bir bilimsel yöntem geliştirme veya bilinen bir yöntemi yeni bir çalışma alanı üzerine uygulama amacıyla yapılan tez çalışmaları ile sona ulaşır. Tez çalışmalarında konu genellikle tez danışmanının önerileriyle olabildiği gibi tez öğrencisinin ilgisi ve becerileri paralelinde belirlenmektedir. Tez çalışmalarında ayrıca bilimdeki yeniliklerin alanyazına aktarılması ve toplumun sorunlarını çözmeye yönelik olması üzerinde de durulmalıdır (Demirel, Ayvaz ve Köksal, 2008).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi (EYD) Bilim Dalı'nda, 2000-2012 yılları arasında yapılmış yüksek lisans tezlerini yöntem açısından incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- 1) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinin konuları nelerdir?
- 2) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerine danışmanlık yapan öğretim üyelerinin ünvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- 3) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinin örnekleminde hangi öğretim kademeleri tercih edilmiştir?
- 4) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde hangi modellere/desenler kullanılmıştır?
- 5) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde hangi yöntemler kullanılmıştır?
- 6) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde örneklem seçimi nasıl yapılmıştır?
- 7) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde hangi örnekleme/çalışma grubuyla çalışılmıştır?
- 8) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?
- 9) Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı'nda yapılan yüksek lisans tezlerinde hangi veri analiz teknikleri kullanılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, araştırma materyali ve veri analiz tekniğinden bahsedilecektir.

Araştırma Deseni

EYD alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin yöntem bölümünün incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırma doküman analizine dayalı nitel bir araştırmadır.

Araştırma Materyali

Araştırmanın materyali, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü EYD Yüksek Lisans Programı'nda yapılan 73 adet yüksek lisans tezinden oluşmaktadır. 2000-2012 yılları arasında yapılan 73 adet yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Veritabanından elde edilmiştir.

Veri Analiz Tekniği

Araştırma kapsamında elde edilen veriler doküman analizi sürecine tabi tutularak analiz edilmiştir. Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sorularına dayanarak yapılan betimsel analizlere yer verilmiştir. Tez konularına ilişkin bulgular Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Çalışılan tez konularının frekans ve yüzde dağılımları

Tez Konuları	Frekans	%
Örgüt	15	20.5
Yöneticilik	9	12.3
Kariyer ve performans	8	11.0
Avrupa Birliği ve küreselleşme	7	9.6
Toplam kalite yönetimi	5	6.8
Okul	5	6.8
Eğitim yönetimi	4	5.5
Etik	4	5.5
Ekonomi ve finans	3	4.1
Uzaktan eğitim	4	4.1
Eğitim programları	2	2.7
Diğer	8	11.0
Toplam	73	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi yüksek lisans tezleri 11 farklı konu alanında yapılmıştır. Yapılan tezlerin örgüt konusunda % 20.5, yöneticilik konusunda % 12.3, kariyer ve performans konusunda % 11, Avrupa Birliği ve küreselleşme konusunda % 9.6, toplam kalite yönetimi konusunda % 6.8, okul konusunda % 6.8, eğitim yönetimi konusunda % 5.5, etik konusunda % 5.5, ekonomi ve finans konusunda % 4.1, uzaktan eğitim konusunda % 4.1, eğitim programları konusunda % 2.7 ve diğer konularda % 11 oranında olduğu belirlenmiştir.

Tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarına göre elde edilen bulgular Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Tezlerde danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarının frekans ve yüzde dağılımları

Danışman Unvanları	Frekans	%
Profesör	52	71.2
Doçent	13	17.8
Yardımcı Doçent	8	11.0
Toplam	73	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi üç farklı unvana sahip öğretim üyesi yüksek lisans tezlerinin hazırlanmasında danışmanlık yapmıştır. Yapılan tezleri %71.2 oranında profesör, %17.8 oranında doçent ve %11 oranında yardımcı doçentler yürütmüştür.

Tezlerin örnekleminde tercih edilen öğretim kademelerine göre elde edilen bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Tezlerin örnekleminde tercih edilen öğretim kademelerinin frekans ve yüzde dağılımları

Örnekleminde Tercih Edilen Öğretim Kademeleri	Frekans	%
İlköğretim	39	39.8
Ortaöğretim	36	33.7
Yükseköğretim	5	5.1
Okul öncesi	2	2.0
Diğer (Veli, Ebeveyn, Dergiler)	10	10.2
Belirtilmemiş	6	9.2
Toplam	98	100

Bazı tezlerde, birden fazla öğretim kademesi örneklem olarak alındığından dolayı; toplam frekans, incelenen tez sayısından fazladır. Tablo 3’te görüldüğü gibi tezlerin ilköğretim düzeyinde %39.8 oranında, ortaöğretim düzeyinde %33.7 oranında, yükseköğretim düzeyinde %5.1 oranında, okul öncesi düzeyinde %2 oranında, veli, ebeveyn ve dergiler düzeyinde %10.2 oranında olduğu görülmektedir. 6 tezde (%9.2) örnekleminde hangi öğretim kademelerinin tercih edildiği ifade edilmemiştir. Tezlerde örneklem olarak en çok ilköğretim, en az okul öncesi kademesinin alındığı belirlenmiştir.

Tezlerde kullanılan araştırma modellerine/desenlerine göre elde edilen bulgular Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Tezlerde kullanılan araştırma modellerine/desenlerine frekans ve yüzde dağılımları

Tezlerde Kullanılan Araştırma Model/Deseni	Frekans	%
Nitel	33	45.4
Nicel	28	38.6
Karma	11	15.5
Belirtilmemiş	1	1.36
Toplam	73	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi tezler, %45.4 oranında nitel, %38.6 oranında nicel ve %15.5 oranında karma desenle yapılmıştır. Tezlerin bir tanesinde kullanılan araştırma deseninin belirtilmediği göze çarpmaktadır.

Tezlerde kullanılan ve modelin/desenin bir türü olan yöntemlere göre elde edilen bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Tezlerde kullanılan ve modelin/desenin bir türü olan yöntemlerin frekans ve yüzde dağılımları

Modelin/Desenin Türü Olan Yöntemler	Frekans	%
Genel tarama	25	22.5
İlişkisel tarama	18	23.4
Kuramsal analitik	2	2.6
Deneyisel karşılaştırma	2	2.6
Deneyisel-kontrollü son-test	1	1.3
Kuram oluşturma	1	1.3
İstatistiksel model	1	1.3
Doküman Analizi	1	1.3
Belirtilmemiş	22	33.8
Toplam	73	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi tezlerde % 22.5 oranında genel tarama, %23.4 oranında ilişkisel tarama, %2.6 oranında kuramsal analitik, %2.6 oranında deneyisel karşılaştırma, %1.3 oranında deneyisel-kontrollü son-test, %1.3 oranında kuram oluşturma, %1.3 oranında istatistiksel model ve %1.3 oranında doküman analizi yöntemi kullanıldığı belirlenmiştir. Yapılan tezlerin 22 tanesinde desenin alt türünün belirtilmediği tespit edilmiştir.

Tezlerde kullanılan örneklem seçim yöntemine göre elde edilen bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Tezlerde kullanılan örneklem seçim yöntemlerinin frekans ve yüzde dağılımları

Örneklem seçim yöntemi	Frekans	%
Basit rastlantısal	27	37.0
Küme	7	9.6
Çalışma grubu	7	9.6
Amaçlı	5	6.8
Fırsat örnekleme	1	1.4
Ülke seçimi	1	1.4
Belirtilmemiş	25	34.2
Toplam	73	100

Tablo 6'da görüldüğü gibi yapılan tezlerde basit rastlantısal örnekleme %37 oranında, küme örnekleme %9.6 oranında, çalışma grubu %9.6 oranında, amaçlı örnekleme %6.8 oranında, fırsat örnekleme %1.4 oranında ve ülke seçimi %1.4 oranında olduğu belirlenmiştir. 25 tezde örneklem belirleme yönteminin belirtilmediği görülmüştür.

Tezlerde veri toplamada başvurulan örneklem/çalışma grubuna göre elde edilen bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Tezlerde veri toplamada başvurulan örneklem/çalışma gruplarının frekans ve yüzde dağılımları

Katılımcılar	Frekans	%
İlköğretim öğretmenleri	24	21.2
Ortaöğretim öğretmenleri	19	16.8
İlköğretim yöneticileri	15	13.3
Ortaöğretim yöneticileri	12	10.6
Ortaöğretim öğrencileri	9	8.0
İlköğretim öğrencileri	5	4.4
Yükseköğretim öğrencileri	3	2.7
Eğitim danışmanları ve girişimcileri	3	2.7
İlköğretim velileri	2	1.8
Yükseköğretim öğretim görevlileri	2	1.8
Yükseköğretim yöneticileri	2	1.8
Okul öncesi personel (Eğitmen, yönetici)	2	1.8
Müfettiş	2	1.8
Kamu personeli	2	1.8
Okul	2	1.8
Medya mensubu	1	0.9
Kitap, doküman vb.	1	0.9
İşitme engelli okul yöneticisi	1	0.9
İşitme engelli okul eğitmeni	1	0.9
Belirtilmemiş	5	4.4
Toplam	113	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi tezlerin katılımcılarının %21.2 oranla ilköğretim öğretmenleri, %16.8 oranla ortaöğretim öğretmenleri, %13.3 oranla ilköğretim yöneticileri, %10.6 oranla ortaöğretim yöneticileri, %8 oranla ortaöğretim öğrencileri % 4.4 oranla ilköğretim öğrencileri, %2.7 oranla yükseköğretim öğrencileri, %2.7 oranla eğitim danışmanları ve girişimciler, %1.8 oranla ilköğretim velileri, %1.8 oranla öğretim görevlileri, %1.8 oranla yükseköğretim yöneticileri, %1.8 oranla okul öncesi personeli, %1.8 oranla müfettişler, %1.8 oranla kamu personeli, %1.8 oranla okullar, %0.9 oranla medya mensubu, %0.9 oranla kitap ve doküman, %0.9 oranla işitme engelli okul yöneticisi ve %0.9 oranla işitme engelli okul eğitmeni olduğu belirlenmiştir. Beş tezde katılımcıların açık ve net şekilde ifade edilmediği saptanmıştır.

Tezlerde kullanılan veri toplama araçlarına göre elde edilen bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: Tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının frekans ve yüzde dağılımları

Veri Toplama Araçları	Frekans	%
Anket	37	39.4
Ölçek	36	39.3
Görüşme	9	9.6
Tarama listesi	3	3.2
Gözlem	2	2.1
Yazı	1	1.1
Başarı testi	1	1.1
Kitap, makale ve yayın	1	1.1
Envanter	1	1.1
Açık uçlu soru formu	1	1.1
Belirtilmemiş	1	1.1
Toplam	94	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi tezlerde %39.4 oranla anket, %39.3 ölçek, %9.6 oranla görüşme, %3.2 oranla tarama listesi, %1.1 oranla gözlem, %1.1 oranla yazı, %1.1 oranla başarı testi, %1.1 oranla kitap, makale ve yayın, %1.1 oranla envanter ve %1.1 açık uçlu soru formu kullanıldığı görülmüştür. Bir tezde kullanılan veri toplama aracının açıkça belirtilmediği belirlenmiştir.

Tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerine göre elde edilen bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Tezlerde kullanılan veri analiz tekniklerinin frekans ve yüzde dağılımları

Veri Analiz Teknikleri	Frekans	%
t test	43	24.0
Tek yönlü ANOVA	43	24.0
Kruskal Wallis H	21	11.7
Nitel betimsel analiz	19	10.6
Pearson ilişki katsayısı	17	9.5
Kay kare	12	6.7
İçerik analizi	9	5.0
Freidman	2	1.1
Basit regresyon	2	1.1
İki yönlü ANOVA	1	0.6
Fisher team olasılık testi	1	0.6
Duygusal yönelim analizi	1	0.6
Analitik metod	1	0.6
Çoklu regresyon	1	0.6
Toplam	179	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi yapılan tezlerde %24 oranında t test, %24 oranında tek yönlü ANOVA, %11.7 oranında Kruskal Wallis H, %10.6 oranında nitel betimsel analiz, %9.5 oranında Pearson ilişki katsayısı, %6.7 oranında kay kare, %5 oranında içerik analizi, %1.1 oranında Freidman, %1.1 oranında basit regresyon, %0.6 oranında iki yönlü ANOVA, %0.6 oranında Fisher team olasılık testi, %0.6 oranında duygusal yönelim analizi, % 0.6 oranında analitik metod ve %0.6 oranında çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında, 2000-2012 yılları arasında yapılan yüksek lisans tezlerinin büyük bir çoğunluğunun örgüt, yönetim, kariyer ve performans konuları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Yapılan tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin ünvanlarına bakıldığında, profesör ünvanlı öğretim üyelerinin sayısının dikkat çekici düzeyde olduğu görülmektedir. Alanyazında yapılan benzer araştırmaların sonucunda ise, farklı ünvanlarda danışmanların ağırlıkta olduğu görülmüştür. Varış (2012) yüksek lisans tezlerini yöneten öğretim üyelerinden doçent ünvanlıların ağırlıkta olduğunu ifade ederken, Saracaloğlu ve Dursun (2010) ve Üstüner ve Cömert (2008) yardımcı doçent ünvanlı öğretim üyelerinin tez danışmanlığı yürütme oranının en yüksek olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Bulguların farklılık göstermesinin olası nedenlerinden biri çalışmaların farklı alan, üniversite, bölüm ve programda yapılmış olması olabilir. Ayrıca, bazı bölümlerdeki öğretim elemanı sayısı senelere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bir programda iki profesör ünvanlı öğretim elemanının tez danışmanı olarak seçilmesi sonucunda bu sayıda değişiklikler gözlemlenebilir. Bir diğer tartışmaya değer konuya, danışmanı profesör ünvanlı öğretim elemanı olan tezlerin daha başarılı olduğu yanlıdır. Bir tezin niteliğini sadece danışmana bağlı olarak değerlendirmenin yanlış olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, çalışmada ortaya çıkan profesör, doçent ya da yardımcı doçent danışman sayıları sadece öğrencilerin tercihleri hakkında bilgi vermektedir.

Bu çalışmada, tezlerin ağırlıklı olarak ilköğretim kademesinde üretildiği ortaya konulmuştur. Aynı şekilde, Demirel, Ayvaz ve Köksal'ın (2008) yaptığı araştırma sonucunda tezlerin ağırlıklı olarak ilköğretim kademesinde üretildiği görülmektedir. İlköğretim kademesi gerek içinde barındırdığı öğrenci, öğretmen ve idareci sayısı gerekse yapısındaki çok yönlülükten dolayı araştırmacılar tarafından tercih edilmektedir. Ek olarak, verilerin elde edildiği katılımcı yönünden ise ağırlıklı olarak ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Gömleksiz ve Özpolat'ın (2013) araştırmasında, örneklem-çalışma grubu olarak en fazla öğretmenlerin tercih edildiği görülmektedir. Saracaloğlu ve Dursun'un (2010) EPÖ alanında yapılmış tezleri incelediği çalışmalarında ise verilerin en sık olarak, ilköğretim öğrencilerinden elde edildiği bulgusuna ulaşmıştır. Tavşancıl vd.'nin (2010) Eğitim Bilimleri alanında yapılmış tezleri inceledikleri çalışmalarında da en çok öğrencilerden veri elde edildiği ifade edilmektedir. Araştırmacılar öğrencilerden ve öğretmenlerden veri toplayarak çok fazla sayıda veri elde edebilir, genellenebilir sonuçlara ulaşabilmektedirler. 2013 yılı MEB istatistiklerine göre (MEB, 2013) beş milyondan fazla ilköğretim öğrencisinin eğitim görüyor olması ve yaklaşık üç yüz bin öğretmenin görev yapıyor olması, tezlerde yapılan çalışmaların neden ilköğretime odaklandığını da açıklar niteliktedir.

Tezlerde yöntem tercihi olarak genellikle genel tarama ve ilişkiyel tarama kullanıldığı saptanmıştır. Aynı şekilde, Gömleksiz ve Özpolat'ın (2013) Eğitim Programları ve Öğretim Alanındaki Lisansüstü Tezlerin Değerlendirmesi adlı çalışmasında, araştırma kapsamında yer

alan tezlerde en fazla tarama modelinin kullanıldığı ve bunu sırasıyla deneme, nitel ve karma modellerinin takip ettiği bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer bulgu Tavşancıl vd. (2010) tarafından yapılan proje araştırma sonucunda da görülmektedir: Eğitim Bilimleri alanında hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde tamamlanan tezlerde en fazla tarama modeli kullanılmıştır. Bu bulguya benzer olarak Varış (2012), viyola üzerine yazılan 38 adet lisansüstü tezin tamamının tarama modelinde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Tarama modeli çalışmalarda veri elde etmenin zaman ve emek açısından ekonomik olarak görülmesi, bu durumun sebeplerinden biri olarak ifade edilebilir.

Yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak anket ve ölçek en çok kullanılan araçlardır. Bu bulguyu destekleyen çalışmada, Gömlek ve Özpolat (2013) EPÖ alanındaki tezlerde de en fazla ölçek ve anketlerden yararlandığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Saracaloğlu ve Dursun (2010) tarafından yapılan çalışmada da en fazla anket kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tarama modelinin sık rastlanır olması gibi, anket ve ölçek kullanımının yaygın olmasının nedenleri de kullanımının kolay ve ekonomik olmasıdır. Araştırmacılar tercih ettikleri tarama yöntemine paralel olarak, ölçek ya da anket kullanmayı tercih etmişlerdir.

Araştırmanın bir sonucu olarak, veri analiz tekniklerinde ise, yoğun olarak t test ve tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Gömlek ve Özpolat'ın (2013) çalışmasında parametrik istatistikler önemli olarak yer almaktadır. Parametrik istatistiklerden de en fazla t testi ve ANOVA'nın kullanıldığı görülmektedir. Tavşancıl vd.'nin (2010) çalışmasında da; betimsel ve parametrik istatistiksel tekniklerin sıklıkla kullanıldığı ve betimsel istatistiklerden frekans ve yüzdeye dayalı hesaplamaların, parametrik istatistiksel tekniklerden ise t test, ANOVA tekniklerinin sıklıkla kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Demirel, Ayvaz ve Köksal'ın (2008) araştırmasında da en fazla başvurulan veri analiz tekniğinin t test olduğu görülmektedir. Ortaya çıkan bu sonuçlar, tarama yöntemi ve anket ya da ölçek kullanımının fazla olmasıyla paralellik göstermektedir. Bahsi geçen t test ve tek yönlü ANOVA analizleriyle bir ya da birden fazla grupların karşılaştırılması yapılmıştır. Bu analizlerin anket ve ölçek kullanımı gerektirdiği düşünüldüğünde, yapılan analizlerin yerinde olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmanın ortaya çıkardığı sonuçlara bağlı olarak, şu önerilerin yapılabileceği düşünülmektedir:

- ✓ Örgüt konusuyla ilgili tezlerin yazımında fazla sayıya rastlanması, farklı konularda çalışmanın gerekliliğini ortaya koymuştur. Tez yazımıyla amaçlananlardan birisi; bilime yenilik getirmek, yeni bir bilimsel yöntem geliştirmek ve bilinen bir bilimsel yöntemi yeni bir alana uygulamaktır (Demirel, Ayvaz ve Köksal, 2008). Bu durum göz önüne alındığında, yapılan tezlerin belli birkaç konuda yoğun olduğu gözlemlendiği için toplam kalite yönetimi, küreselleşme, akreditasyon gibi konularda da tezlerin yazılması önerilebilir.

- ✓ Öğretim kademeleri bir sistemin parçaları olarak düşünülürse birbiriyle bağlantılı ve ardışık oldukları ifade edilebilir. Bu açıdan, okul öncesi ve yükseköğretim kademeleri üzerinde de tez çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmaların yapılmasıyla, bu kademelerdeki EYD konularının farklılığı ve ilişkileri incelenebilir.

- ✓ Tez çalışmalarında sadece derinlemesine ve ayrıntılı veri elde etme amacı olmadığı için genellenebilirlik durumu da göz önüne alındığında nicel araştırma modellerine/desenlerine de başvurulabilir.

- ✓ Seçilen araştırma desenine bağlı olarak kullanılan araştırma yöntemleri açısından doküman analizi, deneysel karşılaştırma gibi farklı yöntemlere başvurularak da çalışmalar üretilebilir.

✓ Tezler incelendiğinde büyük bir çoğunluğun başvuru örneklem seçim yönteminden bahsetmediği görülmektedir. Buna bağlı olarak, danışmanlar danışmanlık yaptıkları öğrencilerine bu konuda uyarıda bulunabilir ve tez yazım kılavuzlarında bu durumun ihmal edilmemesi gerektiği vurgulanabilir.

✓ Veri toplamada başvuru katılımcılar açısından denetmenlere, çeşitli öğretim kademelerindeki öğrencilere, velilere, üniversitelerdeki öğretim elemanlarına da ağırlık verilebilir. Hatta bir katılımcı grubuyla çalışıldıktan sonra verileri teyit etmek ve farklı bakış açılarıyla veri elde etmek amacıyla bir başka katılımcı grubuna da başvurulabilir.

Veri toplama araçlarından; açık uçlu soru formu, görüşme, tarama listesi, başarı testi, gözlem ve envanter gibi araçlarla verilerin toplanması sağlanabilir. Çalışmalar buna göre baştan planlanabilir. Hatta tek veri toplama aracıyla değil de birkaç veri toplama aracı kullanılarak da çalışmaların niteliklerinin, geçerlik ve güvenilirliklerinin artması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- BAKİOĞLU, A. ve GÜRDAL, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: yönetim için göstergeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:21, s.9-18.
- BENLİGİRAY, S. (2009). Türkiye’de insan kaynakları yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezler ve bu tezlerde incelenen temaların analizi: 1983-2008 dönemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*. Cilt:4, Sayı:1, s.167-197.
- DEMİREL, Ö., AYVAZ, Z. ve KÖKSAL, N. (2008). Eğitim Programları ve Öğretim alanında yapılan tezlerin konularının ve yöntemlerinin incelenmesi. 2. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu (26-28 Eylül 2005)*. s.64-69. İstanbul.
- GÜVEN, İ. ve TUNÇ, B. (2007). Lisansüstü öğretim öğrencilerinin akademik sorunları: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü örneği. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:173, Kış 2007, s.157-172.
- KARAKÜTÜK, K. (2002). *Öğretim üyesi ve bilim insanı yetiştirme*. 2. Basım. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KARAKÜTÜK, K. (1999). Lisansüstü öğretimde örgütlenme modelleri ve Türkiye’deki uygulamalar. 6. *Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi*. 17-19 Kasım 1999, s.15, Ankara.
- KARAKÜTÜK, K. (1989). Türkiye’de lisansüstü eğitim, sorunları ve çözüm önerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt:22, Sayı:1, s.505-528, Ankara.
- LİSANSÜSTÜ ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ (1982). *Resmi Gazete*. Sayı: 17830.
- MEB. (2013). *Milli eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2012-2013*. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- SARACALOĞLU, A. S. ve DURSUN, F. (2010). *Türkiye’de eğitim programları ve öğretimi alanındaki lisansüstü tezlerinin incelenmesi*. 1. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi. 13-15 Mayıs 2010. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi. Balıkesir. 86-93.
- SEVİNÇ, B. (2001). Türkiye’de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt:34, Sayı:1-2, s.125-137.
- SEZGİN, F. (2002). *Araştırma görevlilerinin yetiştirilmesinde tez danışmanı öğretim üyelerinin yetiştiricilik rolleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- TAVŞANCIL, E., ÇOKLUK, Ö., GÖZEN ÇITAK, G., KEZER, F., YALÇIN YILDIRIM, Ö., BİLİCAN, S., BAĞCAN BÜYÜKTURAN, E., ŞEKERCİOĞLU, G., YALÇIN, N.,

- ERDEM, D. ve ÖZMEN, D. T. (2010). *Eğitim bilimleri enstitülerinde tamamlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi (2000-2008)*. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi Kesin Raporu, Ankara.
- ÜSTÜNER, M. ve CÖMERT, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Yaz, 2008. Sayı:55, ss:497-515.
- VARIŞ, A. Y. (2012). Türkiye’de viyola üzerine yazılmış lisansüstü tezlerin analizi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. Volume:5, Issue:8, p.1247-1260, December.
- VARIŞ, F. (1984). Lisansüstü düzeyde eğitim elemanı yetiştirme. *Eğitim Bilimleri Sempozyumu*. s.49-54, Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları:136.
- VARIŞ, F. (1972). Türkiye’de lisansüstü eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt:5, Sayı:1
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU (1981). *Resmi Gazete*. Sayı: 17506.